

Pri Vrbovčevem Grogji.

Povest

za dečke in deklice v dôbi od 7. do 12. leta.

Po nemškem izvorniku spisal

JANKO LEBAN

nadučitelj na Trebelnem.

LJUBLJANA.

Založil in prodaja J. Giontini v Ljubljani.

1900.

Tiskal Dragotin Hribar v Celju.

IN=030006045

I. poglavje.

Pri Vrbovčevem Grogju.

Kjer se vzdigujejo lepi, z vrbjem pokriti hribčki, drug za drugim, ter so vmes usedline, s poletnimi, rdečimi in modrimi cveticami — tam je vas Stara cerkev. Čedna, bela cerkvica z rdečim zvonikom in lesene hiše stoje naokrog na zeleni ravnici. Zavarovane so proti vetrovom; kajti za vasjo in od obeh strani se vzdigujejo griči, in le sprednja stran je prosta, odprta. S te strani vidiš na goro Roč, s katere gozdnatega vrha te pozdravlja s svojimi belimi kamnenimi hišami trg istega imena. Med višavama v dolini šumi divji potok Cirknik, ki nosi s sabo z gôr mnogo lesa in prôda v kalnih svojih valovih. Iz Stare cerkve v trg Roč drži vozna cesta, toda napeljana je daleč naokoli. Najprej se vije nizdolu po hribu do potoka Cirknika, potem črez stari most, in onostran mosta zopet vijugasto vodi do roškega trga na gori. Ta cesta je dolga blizu dve uri. Krajša

in ugodnejša je ozka steza po sredi hriba do potoka Cirnika naravnost do ozke, lesene brvi, ki drži črez deroči potok. Brv je takó ozka, da more črezno le ena oseba. Dobro je, da so na obeh straneh pri brvi držaji, ob katere se človek lahko prijema. Kajti slabo napravljena brv se trese in maje ob vsakem koraku, ki ga narediš črezno; človeka je nekako strah, ko stopa preko nje.

Daleč naokrog po vseh zelenih gričih ni videti nikake hišice. Le na zadnjem griču, odkoder drži steza do potoka, stoji osamela kapelica. Izta starih časov že gleda v dolino na deročo vodo in na brv, ki jo večkrat podere voda, a jo ljudje vselej zopet zgradijo.

V Stari cerkvi prebiva mnogo ubogih ljudi, saj tu ni nikakega zaslužka. Največ moških hodi v dnino na bližnje kmetije. Nekateri imajo tudi sami kos zemlje, ki ga obdelavajo prav skrbno. Le dva ali trije kmetje imajo v vasi toliko svetá, da na njem lahko rede nekaj krav.

Eno najubožnejših gospodarstev pa je bilo ono — Vrbovčevega Groge. Prebival je v oddaljeni stari koči, ki je samevala ob stezi, držeči do kapelice. Njegovo kočó je skoro docela pokrivalo vejevje starega vrbovca (vrbovega drevesa); od tod ime hišnega gospodarja — Vrbovčevega Groge.

Vrbovčev Grogga je od nekdanj prebival v tej hišici. Podedoval jo je bil po očetu, ki se je tudi bil postaral v njej. Zdaj je bil Vrbovčev Grogga sam že star. Živel je v hišici s svojo staro, že dolgo bolno ženo in s svojima vnukoma.¹

Vrbovčev Grogga je imel samo enega sina — Jožeta. Jože ni bil nič napačen človek, le malo na lahko stran in nestalen. Kje je zdaj, niti starši niso vedeli. Že pred šestimi leti je bil zapustil dom, in od tedaj je bilo le malo slišati o njem. Jože se je bil oženil mlad. Njegovi starši so bili tega veseli; zakaj Jožetova Mica je bila pridna, brdka žena, da so jo radi imeli vsi, ki so jo poznali. Bila je prav čedna, krepostna ženica, vestna do skrajnosti. Imela je zmerom vse lepo v redu v hiši svojega moža. Staremu Groggi in njegovi ženi se je dobro godilo, dokler je živela snaha² Mica. Delala je neutrudno od zore do mraka. Hotela ni, da bi stara kaj pogrešala. Dejala je, da morata stara zdaj počivati, češ, da sta delala dovolj v mladosti. Mlada — snaha in sin — sta za to, da oslajšata starima življenja večer!

---

¹ Vnuka = otroka Grogovega sina.

² Snaha = žena Grogovega sina Jožeta.

Jože je hodil vsak dan na delo na veliko kmetijo tjakaj preko Cirknika ter je vsako soboto prinesel domov lepe krajcarje. Vse je bilo urejeno tako lepo, vse je šlo tako lepo od rok, da so bili vsi Vrbovčevi zadovoljni in srečni. Jože sam se je bil privadil stalnemu delu in drugega si ni želel, nego da bi ostalo vedno tako.

Tri leta so bila minila, tri srečna leta. Župnik, gospod Anton, ki je bival v dolgem, starem župnišču za Staro cerkvijo, je večkrat prihajal k Vrbovčevim v vas. In tedaj je pogostoma dejal: „Groga, pri vas je lepo živeti; zakaj tukaj ni slišati zle besede! Le tako dalje! Radi in v časti imejte snaho Mico, ki je res veliko vredna!“ In oči častitega, starega duhovnika so se svetile od same radosti, če je Mica tedaj vstopila z malo Minko v naročju. Mlada žena je bila vselej prav snažna in redna. Spoštljivo je ob takih prilikah pozdravila gospoda župnika; a mala Minka je nasmehom iztezala ročice proti staremu gospodu.

In tedaj je stari župnik zopet dejal: „Saj vam pravim, Groga, pri vas je lepo bivati!“

Ko je bila Minka stara blizu dveh let, je prišel na svet mali Pepček. Ali je bilo tedaj veselje pri Vrbovčevih! Toda kmalu

nato se je prigodilo nekaj, kar je globoko užalostilo vse Vrbovčeve: skrbna gospodinja Mica je obolela ter umrla. To je bil strašen udarec za vse; kajti Mica je bila nenadomestna. Vrbovčev Jože je begal kakor brezumen, kakor človek, ki nima nobenega namena pred seboj. Zopet je postal nemiren in nestalen. Ob nedeljah se mu kar ni dalo, da bi bil doma; gnalo ga je iz hiše, v kateri je prejšnje čase tako rad ostajal med dragimi svojci. Naposled si je želel daleč daleč odtod, da bi si poiskal drugega dela. Morebiti bi ga to malce utolažilo. Obljubil je, da pošlje časih kaj denarja domov, da bi lože izhajali. S to obljubo se je poslovil ter šel po svetu. Nekaj časa je res izpolnoval svojo obljubo ter pošiljal denar. Ali kmalu je to prenehalo. Že dolgih šest let niso vedeli, kaj je ž njim; še tega ni vedel nihče, ali je Vrbovčev Jože sploh še živ ali mrtev. V tem pa stara doma zmerom bolj pešala in božala. Edini zaslužek, ki ga je imel stari Grog, je bil ta, da je iz vrbovih mladik pletel jerbace. Te je oddajal vsak petek sirarju, da jih je s sirom vred nosil na prodaj v mesto. Veliko ni neslo staremu Grogu to delo. Njegova žena je morala razdeliti vsak kosec kruha, da so izhajali od dne do dné.

Tako je Minka dosegla skoro deveto leto, Pepček pa sedmo leto. Minka je morala staremu očetu krepko pomagati pri vsakem delu; zakaj že več nego štiri mesece je ležala stara mati bolna v postelji in ni mogla delati ničesar. Tako sta morala stari G r o g a in Minka vsak dan kuhati sama. To sicer ni bilo Bog vé kako težavno, ker navadno nista kuhala drugega nego močnik in krompir. Le časih, a prav malokdaj, sta pripravila tudi malo kave. Pri kuhi je bilo vendar potreba obeh; zakaj mala Minka še ni mogla privzdigovati in premikati velikih loncev; a kako se kaj pripravlja, to je vedela mnogo bolje od starega očeta. Tako sta zmerom skupno delovala v kuhinji. Navadno jima je mali Pepček delal napoto v malem prostoru, kjer sta se komaj premikala sama. Kar debelo je gledal, opazujoč, „kaj se kuha“. Stari oče, pa tudi Minka si nista prizadevala, da bi Pepčka pregnala iz male kuhinje. Kaj bi tudi pomagalo? Ko bi ga bila tudi res pregnala, po dveh minutah bi se bil vrnil v kuhinjo; kajti Pepček je bil v marsičem tako stanoviten, da se mu je bilo čuditi.

Bilo je meseca septembra. Lepo, gorko solnce je sijalo zunaj nad griči starocerkviškimi. Nekaj solnčnih žarkov se prikrađe tudi skozi okno na posteljo bolne V r b o v k e.

„Oh, ti ljubi Bog!“ vzdihne starka, „ali res še sije solnce? Če bi le še kdaj mogla iz hiše, na to lepo, božje solnce! Pa saj bi še ne tožila tako, ko bi le ta moja postelja ne bila tako trda, kakor da je iz samega lesa; v zglavju pa tudi ni ničesar več! In, če še pomislim na zimo! Kaj bo z mano, ko bodem morala ležati na tej trdi vreči, pokrita s tanko odejo, brez pravega vzglavja! Oh, saj bodem morala zmrzniti. Brrr . . . saj me mrazi že zdaj! . . .“

„Ne skrbi kaj bode na zimo!“ ji seže stari Vrbovec tolažilno v besedo. „Naš gospod Bog bode tudi takrat še živ! Pomagal nam je že tolikokrat, ko nam je trda predla; tega ne zabi, draga moja! Kaj deš: Bi li ne bilo prav, da ti z Minko skuhava malo kave; utegne te pogreti.“

Stara mati je bila zadovoljna s tem predlogom, in Vrbovec je odprl vrata, da bi stopil v bližnjo kuhinjo. V kuhinjo si namreč prišel neposredno iz izbe, v kateri je ležala stara Vrbovka. Male stopnice za vrati so vodile v čumnato, kjer je spal stari Vrbovec z otrokoma. Mignil je Minki, naj gre ž njim. Radovoljno je slušala deklica, a za njo je stekel tudi Pepček, kajti on je moral takisto videti, kaj bodeta pripravljala dobrega. Zunaj

je oče vzel ponev s police ter vлил vode vanjo. Potem je vprašal: „Minka, kaj pride zdaj najprej sem-noter?“

„Najprej moram zmleti kavo,“ odgovori deklica ter takoj sede s starim malinom na stolček ter prične krepko vrteti. Toda deklici nekaj ni ugajalo. Skrbno si je ogledovala „malin“ od vseh strani ter naposled potegnila spodaj mali predalček iz njega. Mesto lepega kavnega prahu, je videla tu jako na debelo zdrobljeno zrnje; marsikako kavno zrno je bilo zdrobljeno le na polovico. Minka plaho privzdigne predalček proti staremu očetu ter mu pokaže nezgodo. Stari Gropa pogleda, potem reče tolažilno: „Ne bodi preglasna, da te ne sliši stara mati. Veš, da bi se potem jokala ter mislila, da ne dobi kave. Le počakaj malo!“ Ob teh besedah odide Gropa iz kuhinje, toda kmalu se vrne z velikim kamenom v roki. S tem je stolkel in zmlel kavna zrna na papirju; potem je Minka debeli prah usula v ponev. Ko je pa nekaj časa potem stara mati dobila skodelico kave v roko, je tožeč zakričala: „Moj Bog, moj Bog, tu plavajo na kavi cela kavna zrna; malin je pokvarjen. O, da bi se malin vsaj ne bil pokvaril toliko časa, dokler živim! Drugega ne moremo kupiti!“ Toda stari Gropa je odgovoril rahlo

in milo: „Ne beli si las zaradi tega, draga moja! S potrpežljivostjo se uredi marsikaj!“

„Kajpada, kajpada, Groga, a le ne malin za kavo!“ zastoče bolnica.

Minka in Pepček sta tudi dobila čašico kave in nekaj kosov krompirja; kajti kruha sta dobivala samo vsako nedeljo vsak po en kosec. Na to je stari Groga prinesel spletene jerbace ter pritrdil vsak par skupaj z vrvco. Vsakemu otroku je dal zveženj malih jerbasonov ter jima ukazal, naj odideta; toda pazita naj, da se ne vrneta prekasno. Otroka sta vedela, kam jima je iti z jerbasi; saj sta vsak drugi teden hodila s takimi butarami k sirarju. Sirar je prebival precej daleč iz vasi. Treba je bilo stopiti preko gričev mimo kapelice do gozda. Tu je stala sirarjeva kočica. Otroka sta odšla skupaj. Minka je vestno in čvrsto stopala po poti. Pepček je moral tudi za njo, najsi bi bil rad tu pa tam postal ter opazoval to in ono. Šele, ko dojdeta h kapelici, se Minka ustavi ter izpregovori: „Položi, Pepček, jerbasačke na tla. Stopiva v kapelico ter pomoliva očenaš. Dotlej naj leže jerbasački tukaj.“

Toda Pepček se je kujal.

„Nočem v kapelico, prevroče mi je!“ je dejal ter sedel na tla.

„Ne, ne, Pepček, le pojdi z mano v kapelico. Tako mora biti!“ je opominjala sestra. „Ali ne veš, kaj je dejal župnik, gospod Anton? Vselej, kadar idemo mimo kapelice, treba stopiti vanjo ter opraviti v njej kratko molitev! Vstani, Pepček, ter takoj za mano!“

A Pepček se je le še dalje kujal, sedeč na tleh. Minka seveda ni mirovala. Plaho ga prime za roko ter ga dvigne k sebi: „Moraš iti, Pepček, ni drugače! Ti bi moral tudi rad moliti!“ V tem hipu pride nekdo vkreber h kapelici. Kakor ukopan je stal pred otrokoma župnik, gospod Anton!

Pepček skoči nemudoma na noge. Otroka takoj pozdravita: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ „Na veke amen!“ odvrne g. župnik; a kmalu povzame iznova, dečku prav prijazno podbradek gladeč: „Pepček, Pepček! Kaj sem slišal? Torej nočeš slušati Minke, ko te vabi s seboj v kapelico? Čuj, nekaj ti povem, Pepček! Vidiš: naš gospod Bog nikogar ne sili, da bi šel v kapelico ter Ga tu molil; le dovoljeno nam je tako storiti. In vedi: Vselej, kadar Ga molimo radovoljno in pobožno, nam ljubi Bog daruje nekaj; kajpada: tega takoj ne vidimo!“

Gospod župnik je po teh besedah zopet šel svojo pot dalje. Pepček pa je zdaj rad

šel z Minko v kapelico ter tamkaj molil. Ko stopita otroka iz kapelice, zaslišita od steze navzgor glasne pogovore in nekako hropenje. Steza le-ta drži tu jako strmo do potoka Cirnika. Zdaj se jima zaporedoma prikaže troje glav: najprej dekličja glava, potem glavi dveh dečkov. Hipoma je stalo troje otrok naproti Minki in Pepčku. Zelo osupli so gledali otroci drug drugega.

II. poglavje.

Novo znanje.

Deklica, ki se je prikazala najprej, je bila največja. Utegnila je imeti kakih enajst let; njen starejši brat je imel morda leto dni manj. Drugi njen bratec pa je bil celó majhen, dasi precèj trden. Deklica stopi Minki in Pepčku nekaj korakov bliže in ter vpraša: „Kako se zoveta vidva?“

Otroka imenujeta svoji imeni.

„Odkod pa sta?“ vpraša otrok nadalje.

„Iz Stare cerkve, od tam, glej, saj se vidi zvonik,“ odgovori Minka ter pokaže na rdeči kovinasti pokrov zvonika, ki je kipel izmed gričev.

„Torej imate tam svojo cerkev? Tako cerkev imamo tudi pri nas; takih kapelic pa ne.

Tamgori stoji še ena više, ali jo vidiš, Vinko, prav gori pri cerkvi?“ Deklica pokaže s prstom visoko gor, a bratec pokima, češ, da vidi kapelico. „Le rada bi vedela, čemu imate toliko kapelic po teh hribih?“

„Da hodimo vanje ter molimo,“ odgovori Minka hitro.

„To sicer lahko storimo tudi drugje,“ jo zavrne deklica. „Saj lahko molimo povsod, naj smo kjerkoli. Ljubi Bog nas sliši povsod, to vem!“

„Res je,“ odgovori Minka resno, „a vselej ne mislimo na molitev. Ko pa gremo mimo kapelice, se tega gotovo spomnimo, in radi damo Bogu čast in hvalo.“

„Zdaj moramo iti, Liza“, opomni bratec Vinko, kateremu se je zdel ta pogovor že dolgočasen. Toda Lizi se ni kar nič mudilo. Rada bi se bila še malce bolj seznanila z otrokoma. Minka ji je zelo ugajala, ker je odgovarjala tako odločno in modro. In prav zdaj je bila Minka povedala nekaj, česar Liza nikakor ni mogla ovreči, najsi bi si še bolj belila glavo. Saj je bilo res tako, kakor je pravila Minka! A Liza ni nikoli mislila na to, da človek lahko moli in hvali Boga tudi na svojih izprehodih, ko mu radost polni srce. Zdajci je kapelica napravljala na Lizo ves drug vtisk. Doslej je vsako kapelico gledala le tako, kakor gledamo na drugo zgradbo, ki stoji pač zato, ker so jo ljudje pred davnim časom postavili tja. Ne bi si bila mislila, da kapelica nekako na srce govori vsakomur, ki gre mimo nje. Hipoma

se ji je zazdelo, kakor bi sam ljubi Bog iz nebes kazal na kapelico, češ: „Tu stoji kapelica, da se me tudi ti kdaj spomniš!“ ...

Ko je Liza tako premišljevala, tiho, sama zase, je Minka iznova povzela besedo: „Sicer nam nihče ne ukazuje, nego le dovoljeno nam je, da prihajamo tod mimo ter lepo pomolimo Boga. Če tako storimo, nam ljubi Bog vselej daruje kaj, najsi tega ne vidimo. Gospod Anton sam je rekel takó!“

„Da, ali jaz bi rad nekaj, kar lahko vidim,“ primetne Pepček, ki je doslej stal pri Minki ter pazno poslušal. „Ali poznaš gospoda Antona“? vpraša Liza; kajti gospod župnik je bil znan tudi onkraj Cirknika vsem otrokom daleč naokrog. Ljubili so ga tudi tam vsi, prav vsi. Kjerkoli so ga zagledali, stopajočega v dolgi črni suknji, takoj so ga obkolili vsi ter ga glasno pozdravljali. A ne zastonj! Gospod Anton je ob takih prilikah takoj izpod široke suknje potegnil listnico ter vsakemu otroku daroval lepo sveto podobico. Liza je bila dobila od gospoda Antona že marsikako podobico, na kateri so bili naslikani rožnati angeljčki, ki so trosili cvetic. A dobila je bila tudi takih podobic z grmičem, polnim lepih rožic. Na grmu pa je sedela ptičica ter pela. Pa še mnogo, mnogo drugih podobic je imela

Liza od gospoda Antona. Blagega gospoda župnika se je spominjala zmerom rada in vesela.

„Gospod Anton stanuje pri nas v Stari cerkvi in večkrat prihaja k nam v vas“, pove Minka.

„Da, in časih prinese stari materi kar cel hleb kruha“, dostavi Pepček, ki se je tega še živo spominjal.

„Zdaj morava iti, imava še daleč do sirarja,“ opomni Minka ter vzdigne svojo butaro, a drugo izroči bratcu.

„Ali ne bi prišla k meni v vas, tjakaj na Roč?“ vpraša Liza, ki bi se bila rada še bolj seznanila z Minko.

„Ne vem pota, še nikoli nisem bila onostran Cirnika!“

„O, saj ga najdeš kaj lahko. Le pridi kdaj v nedeljo zjutraj,“ vzpodbuja Liza. „Potem se bomo igrali do večera. Pojdeš le kar čez brv tamdoli, potem pa zmerom le gor, le gor do viška. Tam stoji Roč, in velika hiša na najvišjem kraju je naša hiša! Torej, le pridi!“

Otroci so šli zdaj vsaksebi. Minka je stopala s Pepčkom v goro, a Liza je pogledala, kje sta njena brata, ki se nista bila nekaj časa zglasila kar nič. Vinko je bil splezal na staro jelko ob kapelici ter se

drzno gugal na trhli veji. Ta je jako nevarno pokala, tako da je Liza pozorno gledala, kdaj prileti Vinko z vejo vred na zemljo; stvar se jej je zdela bolj kratkočasna, nego li nevarna. Nedaleč od jelke se je bil na tla zleknil mali, debeli Dragotinček. Bil je dodobra zaspal, celo tako, da niti ni slišal glasnih Lizinih opominov, naj vendar že vstane. Toda zdaj je nekaj priteklo po hribu, kar je povzročilo, da je Vinko v hipcu priplezal z drevesa, a Dragotinček planil po koncu. Bila je velika čreda ovac, starih in mladih, velikih in majhnih. Vse vprek so se valile po hribu nizdolu, skakale in se podile. Ob njih pa je tekkel veliki ovčarski pes ter lajal venomer, da bi se kaka ovca ne izgubila od črede. Dragotinčka je prebudilo močno lajanje. Skočivši po koncu, je opazoval gručo ovac.

Ovčar je gnal svojo čredo mimo otrok proti Stari cerkvi. Vsi trije otroci so molčali ter strmeli v mimohitečo čredo. Kar napasti si niso mogli oči, kako so ljubke ovčice vesele skakljale poleg svojih mater in kako so stare ovce skrbno gledale na mlade ovce, da se ne bi kaka razposajenka izgubila iz vrste. Čreda je šla že skoro mimo; še zadnje stare ovce so hitele za njo. Tedaj pa je še vedno strmeči Dragotinček globoko vzdih-

nil, rekoč: „O, če bi imeli le eno tako ovčico!“

Prav to je bilo, kar sta isti hipec mislila Vinko in Liza. Vsi trije so se strinjali v tej želji kakor malokdaj. Liza je predlagala, naj se takoj vrnejo vsi trije domov. Tam bodo prosili in prosili očeta in mater, dokler jim naposled ne kupita ovčice. Liza je bratoma potem razlagala, kako bode lepo, ko bodo mogli ovčico povsod voditi s sabo ter jo gnati na pašo. Zmerom bodo gledali, kako veselo bode skakala; a čuvali jo bodo tudi skrbno, kakor so čuvale stare ovce svoje mladiče. Ob takih pogovorih so se bili táko vneli, da so mislili, da že imajo ovčico. Na vso moč veseli so se spustili v dir po hribu nizdolu ter zvihrali čez brv. Prva je stekla čez brv Liza; za njo se je pognal Vinko. Oba, sestra in brat, sta tako skakala čez šibko brv, da se je majala in tresla pod njiju nogami. Vrhutega so rahle deske odskakovale tako, da se za Vinkom hiteči Dragotinček ni mogel vzdržati. Padel je sredi brvi in toliko da ni strmoglavil v divji cirniški potok. Vinko se brž obrne ter dvigne brata. Ker je bila v tem sestra dospela onkraj na trdna tla, in niso več odskakovale deske na brvi, sta tudi oba brata kmalu prišla na drugo stran. Pot odtod do Roča je bila

precej dolga. Otroci so potrebovali pač tri-četrt ure, preden so dospeli do zadnjega vzpona.¹ V domači hiši so imeli že luč; kajti nastala je bila v tem že trda noč.

Že nad eno uro je hodila mati županja vsa v skrbeh semtertja. Stopila je iz sobe po kamenitih stopnicah na hodnik pred hišo; potem se je zopet napotila na vrt in se ozirala na vse strani. Kmalu se je vrnila v sobo, a le za kratko časa; kajti nakrat si jo zopet videl na isti poti; najprej na hodniku i. t. d.

Že od poldneva, od južine, ni videla nobenega svojih otrok. Ob štirih popoldne, ali vsaj kmalu potem, bi bili morali biti vsi doma, da bi vsi dobili čašico kave za malico. Mati županja jim je bila dovolila, da so smeli prosti, lepi popoldan v soboto prebiti gori v gozdičku. Tako so kmalu po južini vsi trije veseli stekli z doma. A zdaj se je bila naredila že noč, in od nikoder ni bilo slišati nobenega glasu, da prihajajo. Kje naj bi se bili tako zakesnili? Morda pa se je dogodila kaka nesreča malemu Dragotinčku, ki nikakor še ni bil tako trden v nogah? Materi so vstajale v duši različne mučne misli, skrbi. Čimdalje nemirnejša je tekala iz hiše in v hišo in k vsem oknom.

---

¹ Vzpon = višina.

Ali zdaj — čuj: to so bili znani glasovi! Že od daleč so se čuli precèj dražljivi pogovori iz doline v goro. Mati je stekla iz sobe — resnično, tam so prihajali njeni otroci po hribu domov.

Ko so otroci zagledali mater, so stekli k njej, kolikor so pač koga bolj nesle noge. Vsak je hotel najprej povedati materi, kaj se je bilo zgodilo. Mali Dragotinček je seveda zaostal daleč za drugima. Vinko in Liza sta se vrgla skoro istočasno v mater in oba sta kar zasopla hotela povedati vse. Toda v tem hipu se zasliši močan moški glas: „K večerji! K večerji!“ Bil je to glas župana, ki je uprav bil došel domov z opravil, opominjaje svojo rodbino na stari hišni red.

Ko so vsi mirno sedeli pri mizi, so otroci smeli pripovedovati. Ali vedi ga Bog zakaj: jeziček jim tedaj ni hotel nič prav teči; kajti roditelji so zahtevali najprej, da jim otroci povedo, zakaj jih ni bilo k málíci kakor po navadi.

Naposled so prišli z resnico na dan, da je bilo gori v gozdičku Lizi precèj dolgočasno. Zato je nasvetovala, naj stopijo nizdolu do stare lipe. Ker se je pa odtod odpiral lep razgled na kapelico, na Cirnik in na ozko brv, je Lizo navdalo veliko veselje, da bi

bila kar pohitela tja. Rada bi si bila ogledala vse od blizu. Nekoč je že bila na brvi in še zdaj se ji je dobro zdelo, ko se je domislila, kako se brv trese in maje. Kmalu sta bila tudi brata zadovoljna z njenim načrtom, in odpravili so se na pot. Seveda so hodili veliko dalje, nego so si bili mislili. Ko so si bili otroci olajšali srce z odkritosrčno izpovedjo, so jih roditelji poučili, naj bodo odslej opreznejši in naj se ne udajajo vsaki želji. Na to so se ujunačili ter jeli gladkeje pripovedovati najprej o kapelici, potem o obeh otrocih in o čredi ovac. In zopet so ponovili isto, a še veliko natančneje. Naposled so jeli opisovati očetu in materi, kako veselo so prehajali preko Cirnika. Seveda jim je oče zdaj prepovedal, da ne smejo več tjadol k Cirkniku. On sam je bil nejevoljen zaradi malovredne, zibajoče se brvi črez potok. Kot župan je bil že večkrat sprožil misel, naj se brv popravi, a zaradi nemarnosti ljudi je bilo vse pri starem.

„Naš debelušček, Dragotinček, pa je lepo zaspančkal!“ reče oče na to. „Njegovo dnevno delo je opravljeno, in dobro bi bilo, da je tudi vajino, Liza in Vinko!“

Ob teh besedah oče malce potrese stol, na katerem je bil Dragotinček trdno zaspal. Zastonj! Zaspančka ni bilo tako lahko

vzbuditi iz prvega, sladkega sna. Zdajci pograbi oče stol in zaspanca ter odnese oboje hkrati v spalnico. Skakaje sta šla za njim tudi Liza in Vinko ter se smejala prav od srca ob tem prizoru. Naposled pride za njimi tudi mati. Imela je precej dela, preden je vzbudila zaspanca ter otroke drugega za drugim spravila v postelj.

Od tega dneva ni bilo kosila, ne južine, ne večerje, da ne bi bili otroci drug za drugim zdihovali pri mizi: „Oh, ko bi imeli tako ovčico!“ Oče je bil takega vzdihovanja naposled že do grla sit.

Nekega večera je sedela mati z otroki pri mizi. Dragotinčku je bilo že strašno dolgčas, zakaj Liza in Vinko sta izdelovala domačo nalogo in se nista utegnila baviti ž njim. Dragotinček je že šestič vzdihnil: „O, ko bi imeli tako ovčico!“ V tem pa oče hipoma odpre vrata, in v sobo šine resnično živa ovčica! Živalca je bila pokrita s kodrasto, snežnobelo volno. Bila je tako lepa, da otroci še nikoli niso videli lepše. Zdajci nastane tak vrišč, tako ropotanje po sobi, da res ni bilo razumeti več niti besede. Ovčica se je beketaje zaletala iz kota v kot, ker ni našla nikjer izhoda. Vsi trije otroci pa so od veselja vriščeč tekali za njo. Toda zdajci se začuje očetov gromki glas: „Dovolj

je tega dirindeja! Najprej treba spraviti ovčico v novi hlev. Vi, otroci, pa pojdite sem, da vam nekaj povem!“ Vzpričo očetovega povelja so smeli otroci ovčico spremiti iz sobe. Jako so bili tudi radovedni, kje je novi hlev za ovčico in kakšen je.

Resnično: globoko v konjskem hlevu je bila napravljena majhna pregrada iz čisto novih desak. Lepa, mehka stelja je bila nasuta v njej. Na tej stelji bode ležala ovčica. Tudi majhne jasli so bile v pregradi. Vanje so nasuli trave, sena in drugih dobrih reči, ki so šle ovčici v slast. Ko je ovčica legla na steljo in se je kolikor toliko že umirila, le nekoliko še plašno dihajoč, tedaj je oče dejal: „Zdaj bode pa ovčica spala!“ Ob teh besedah je zaprl nizka vratca ovčičinega hlevca in potem je namignil otrokom, naj gredo za njim.

Ko pridejo v sobo, sede oče na stolico; postavi otroke predse, povzdigne kazalec ter prične resno govoriti tako-le:

„Zdaj me pa poslušajte, otroci, in dobro si zapomnite, kar vam povem! Malo ovčico sem vzel njeni materi zato, da bi jo daroval vam! Zdaj morate vi ovčici biti to, kar jej je bila mati! Skrbno jo varujte in redite, da ji ne bo dolgčas in da ne pogine od žalosti

po materi in po prejšnjem domu! Ob vsaki prosti uri smete ovčico vzeti iz hleva, ž njo se smete igrati in hoditi na izprehod. Lahko jo ženete tudi na pašo. Tam naj sama muli travo, kolikor jej ljubo in drago! Z ovčico lahko hodite, kamor hočete. Toda nikoli ne smete ovčice puščati same, niti za trenotek ne, zapomnite si to! Kajti vedite: živalca je še premajhna, da bi vedela, kod in kam. Lahko bi se izgubila; hleva ne bi več našla in žalostno bi poginila. Kdor vzame ovčico iz hleva, ta pazi na njó, dokler je zopet ne prižene v hlev. Ali ste me dobro umeli? Hočete li ovčico čuvati tako natančno, kakor sem vam povedal? Ali morebiti nočete? Kar povejte, tedaj jo pa še danes ponesem nazaj k njeni materi!“

Otroci vsi hkrati zavpijejo, naj jim oče pusti ovčico. Slovesno obljubijo vsi trije, da bodo ovčico varovali in skrbno redili, kakor je zahteval oče. Nikoli nočejo ovčice pustiti same. Vsak je zatrjeval, da bode sam ovčico zmerom gnal v hlev, ko bode čas za to, češ, da mu bode to v največje veselje. Toda oče je rekel, da se ni zanašati na take besede. Biti mora tako, da prižene ovčico domov tisti, ki jo vzame iz hleva! Pri tem naj ostane! Še enkrat so otroci obljubili, da bodo delali natanko po očetovih ukazih.

V potrdilo tega so segli drug za drugim očetu v roko. Vsi trije so bili silno veseli ob misli, da imajo za zmerom svojo, lepo ovčico. Zvečer dolgo niso mogli zaspali od samega veselja. Celo mali Dragotinček, ki je sicer tako rad spal, ta večer dolgo ni mogel zatisniti oči! Ves razvnet je nekoli-kokrat zaklical proti postelji, v kateri je ležal Vinko: „Oče naj se prepriča, da se ovčici pri nas ne bode godilo slabo. Jaz bodem skrbel za to!“

III. poglavje.

Kaj molk stori.

Drugi dan so si otroci belili glave, kako bi imenovali ovčico? Liza je nasvetovala, naj jo imenujejo „Belodlačnico;“ kajti tako se je imenovala mačka njene prijateljice. To ime se ji je zdelo res imenitno. Toda njena brata nista hotela nič vedeti o tem; le-to ime se jima je zdelo predolgo. *Vinko je nasvetoval, naj bi ovčico imenovali „Fido,“ kakor so nazivali v mlinu veliko psico, ki jo je zelo občudoval. Toda Liza in Dragotinček nikakor nista privolila, da bi se ovčica imenovala kakor tista huda psica s širokim gobcem. Naposled so se zatekli k materi ter jo vprašali za svet, kako ime naj bi dali ovčici. Mati je nasvetovala, naj ovčico imenujejo po kakovosti njene volne, namreč: „Belico“, ker je imela snežnobelo volno.

Otroci so bili s tem zadovoljni, in odslej se je ovčica imenovala tako. Imeli so z Belico tako veselje, da so pozabljali vsako

drugo kratkočasje. Vsak prosti hip, ki so ga imeli, so vodili Belico iz hlevca ter potem zopet vanj.

Nekoč so vsi trije otroci skupno izšli ter vodili Belico v gozdiček. Liza je sedla tam na star čok, a krotka Belica jej je naslonila glavo v naročje. V tem sta Vinko in Dragotinček stekla na bližnje deteljišče ter za Belico natrgala lepe, sočnate detelje. Krotka živalca je kaj rada sezala po dobri piči in je otrokoma jedla kar iz rok; ob tem pa je meketala kaj vesela.

Drugikrat je kak otrok sam vzel ovčico iz hleva ter jo vodil s sabo ob raznih opravilih. Časih je n. pr. imel kaj naročiti v mlinu, pri peku ali pri stari perici. Vselej ob takih prilikah je Belica vesela stopala ob svojem vodniku. Videti je bilo, da modra živalca umeje pogovore, ki so jih imeli tedaj ž njo Vinko, Liza, posebno pa njen veliki prijatelj Dragotinček. Belica je ob takih prilikah odgovarjala svojemu spremljevalcu z veselim meketanjem. Pri tem pa je svojega vodnika gledala tako lepo in umno, kakor da jo silno zanimajo ti pogovori. Belica je prihajala vsak dan nežnejša in zaupnejša do otrok. Če je kdo prišel ponjo v hlev, se mu je vselej nežno privila, kakor bi bil otrok njena mati. Otroci pa so tudi Belico

ljubili vsak dan bolj. Redili, varovali so jo in po izprehodih in zabavah skrbno vselej donašali nazaj v njeno hišico v hlevu, na mehko steljo.

Belica pa je tudi ob tej skrbi in postrežbi uspevala tako, da jo je bilo lepo gledati. Zredila se je, da je bila kar okrogla; volno pa je imela tako belo, da se je zdelo, kakor bi bila vedno odeta v praznično suknjico.

Tako je minevala lepa, solnčna jesen, in mesec november je otrokom prišel tako hitro kakor nikdar prej. Zdaj se je dalo govoriti že o Božiču; saj bode Božič že prihodnji mesec. Vinko in Dragotinček sta se veselila sedanjosti, a obenem sta se zaupno ozirala v prihodnost. Veselila sta se neprestano z Belico. Na vsakem izprehodu sta jej pravila o lepih rečeh, ki jih dobita o Božiču. Naštevala sta Belici vse darove, ki sta si jih želela, da bi jih jima prinesel Jezušček na Sveti večer. Belica ju je poslušala vselej prav pazno; a brata sta jej tedaj obetala, da gotovo tudi ona dobi kaj dobrega na Sveti večer. Tako sta se veselila dečka z Belico vred, in vsak dan so si prihajali zaupnejši.

Liza je bila nekoliko drugačna. Če je pričakovala kaj novega, izrednega, veselega,

jo je to tako prevzemalo, da se je tresla, kakor bi bila mrzlična. Vse njene misli so se sukale ob novem veselju, ki jo je čakalo. Zato ni čudo, da je pozabljala starih zabav in razveseljevanj. Liza je imela prijateljico v veliki kmetiški hiši na poti k Cirkniku. Bila je to prijazna Marička, ki se je zmerom strinjala z Lizo. K prijateljici je hotela Liza zdaj iti v vas. Ž-njo bi se lahko natančno dogovorila o vseh željah in nadah, ki jih je gojila glede bližnjih božičnih praznikov. Z bratoma o tem niti ni hotela govoriti, ker so bile njiju želje povsem drugačne od njenih, a bratca je niti razumela nista popolnoma.

Mati je dovolila, da gre Lizika k prijateljici v vas. Prvega prostega popoldne je smela Liza iti na pot. Komaj je strpela, ko ji je mati še ovijala gorko ruto okoli pleč; kajti novembra meseca so brili že precej mrzli vetrovi. Potem je Lizika skakaje odšla. Mati je gledala za deklico, dokler ni prehodila že polovice hriba; potem pa se je vrnila v hišo. V tem hipu pride Lizi na misel, da je pot vendar precej dolga in da bi bilo mnogo kratkočasneje, ako bi vzela Belico s sabo, kajpada, če je nista že vzela brata kam. Brž se vrne, steče proti hlevu in najde Belico mirno ležečo na

stelji. Kakor bi trenil, prime ljubko ovčico ter odhiti ž njo po suhem potu nizdolu. Veter je podil pisano jesensko listje okrog njiju. V kratkem času sta dospeli Liza in Belica v kraj, kamor sta bili namenjeni. Kmalu se je Liza s prijateljico Maričko izprehajala po solnčnem prostoru pred hišo. Bili sta popolnoma zatopljeni v svoje pogovore. Belica pa je vesela mulila travo ob živem plotu, okolo vrta. Prijateljici sta si privoščili sladkih hrušek in sočnatih rdečih jabolk, katerih sta imeli dovolj. Kajti Maričkina mati je bila prinesla kar poln košek sadja iz hiše ter ga ponudila deklicama. Česar ne bi pojedli, naj bi pa Liza vzela s sabo domov. Tako je bilo zmerom, zakaj Maričkini roditelji so imeli sadja na izobilje.

Ko pride ura, da bi se Liza vrnila domov, se jej ponudi Marička, da jo spremi; saj sta si imeli povedati še toliko! Ob živih pogovorih sta dospeli do zadnje višave do Lizinega stanovanja, da uprav nista vedeli, kako in kdaj. Marička se je hitro poslovila, a Liza je hitela po potu navzgor. Treba se je bilo podvizati, saj se je bila naredila že tema. Ko pa Liza dospe že blizu hiše, jej kakor strela šine v glavo misel: „Kje pa je — Belica?“ Saj je bila ovčico

vzela s sabo ter še videla, kako je živalca mulila travo pred vrtno ograjo. Potem je pa popolnoma pozabila na ovčico, niti pogledala ni več za-njo! V groznem strahu je Liza zvihrala zopet po hribu nizdolu. Na vse strani je klicala: „Belica, Belica! Kje si? O pridi, dej, pridi!“ Toda vse je bilo mirno in tiho! Belice ni bilo, pa je ni bilo! Liza je stekla do kmetiške hiše nazaj, do hiše, kjer je stanovala njena prijateljica. Luč je že gorela v sobi, lahko je skozi okno videla v sobo. Sedeli so za mizo pri večerji oče, mati in Marička, njeni bratje, hlapci; na zapečku pa je ležala mačka. Pa nikjer ni bilo sledu o Belici, dasi je Liza pogledavala po vseh kotih. Zdaj je Liza stekla okoli hiše, na vrt, okoli vse vrtno ograje in zopet na vrt, a tam od znotraj zopet okolo ograje. Pri tem je zmerom klicala in vabila: „Belica, pridi vendar! Pridi dej, pridi!“ Vse zastonj! O ovčici ni bilo ne sledú ne tirú! Grozen strah napolni Lizi srce. Čimdalje temnejše je prihajalo. Veter je bril čimdalje silneje, da se mu je že iztežka ustavljala. Morala se je vrniti. Kaj je hotela storiti? Povedati se je bala, da je izgubila Belico, ker je bila pozabila na žival. Vendar materi bode povedala vse, prav vse! Tekla je, kolikor je mogla, v goro.

Doma je bilo že vse pripravljeno za večerjo. Tudi oče je bil že doma. Liza je privihrala v sobo, vsa rdeča, segreta in razmršena, da je mati rekla: „Taka ne moreš k mizi; pojdi ter se prej malce napravi! Izgini, pa se kmalu vrni v redu, sicer ne dobiš večerje!“ Liza je takoj slušala. Do večerje jej ni bilo nič. Najrajši bi kar ne bila šla k večerji; toda stvar ni šla kar tako! Potrta je sedla na svoj prostor za mizo. Strašen strah jej je stiskal srce, češ: Bog ve, kake opombe, kaka vprašanja pridejo zdaj na vrsto? Toda še preden jo je mogel kdo kaj vprašati, je nekaj drugega obudilo občno pozornost.

Janez, domači hlapec, je pomolil glavo skozi vrata ter dejal: „Oprostite, gospod župan! Otroci so pač že vsi doma? Kakor pravi naša Špela, male ovce še ni v hlevu.“

„Kaj?“ odgovori župan. Tako je tedaj? Kdo je vzel ovčico iz hleva? Le brž: Kdo jo je vzel?“

„Jaz ne!“ — „Jaz ne!“ — „Jaz gotovo ne!“

„Jaz tudi ne!“ sta kričala Vinko in Dragotinček tako besno vsevprek, da se ni slišalo, ali je Liza molčala, ali je tudi kaj dejala. Mati reče tolažilno: „Le ne bodite kakor burja! Liza gotovo ni vzela Belice. Že popoldne je sama stekla k prijateljici

Marički in se je vrnila šele pred nekolikimi trenotki.“

„Torej je vendar kdo vaju dveh!“ povzame brž zopet oče ter presunljivo pogleda oba dečka.

Strašanski krik nastane. Oba dečka sta se drla kar v eni sapi: „Jaz ne!“ — „Jaz ne!“ — „Jaz gotovo ne!“ — Oba sta široko odprtih oči gledala v očeta, tako da je ta takoj dostavil: „Ne, ne, vidva nista! Janez je morebiti vrata pri hlevu pustil odprta, ko je bila ovčica še doma. V istem hipu je utegnila živalca pobegniti. Vendar se mi zdi stvar neverjetna; pogledati moram sam!“

Nato vstane oče ter odide iz sobe, da se sam prepriča v hlevu.

Ko se prvi vihar nekoliko poleže, se otrok polaste drugi občutki. Mali Dragotinček nasloni glavo na roko ter glasno zaplaka: „Zdaj smo izgubili Belico! Ne bode je več k nam! Ubožica pogine od samega gladu!“

Vinko se tudi ni mogel dalje premagovati. Glasno zajoka ter zakliče: „Da, zdaj prihaja čimdalje bolj mraz. Uboga Belica nima kaj jesti in zebe jo! Oh, pogine, gotovo pogine!“ In še bolj nego oba bratca se prične jokati in stokati Liza. Ni rekla sicer bese-

dice, vendar je spoznal lahko vsakdo, da je bila njena žalost večja in globeja; Liza je pač vedela, zakaj. Še potem, ko sta bila Vinko in Dragotinček že davno zaspala na svojih blazinah ter sanjala vesele sanje o Belici, je ležala Liza vsa nemirna v postelji; spanec jej kar ni mogel na oči. Sočutje do ovčice, ki gotovo zdaj plašna in zapuščena tava v temni, hladni noči, jej ni dalo zaspati; a še bolj jo je mučila misel, da je vsemu temu kriva sama! Vrhutega jo je pekla vest, da je bila molčala o vsem tem, ko bi bila vendar morala govoriti!

Liza sicer ni klicala z bratoma: „Jaz ne, jaz ne!“; toda molčala je, ko je mati zaupno dejala: „Liza, gotovo ni vzela Belice!“ Deklica je občutila v dnu duše, da je z molčanjem grešila tako, kakor če bi se bila legala! Bila je nesrečna in si ni mogla najti ne tolažbe, ne miru. Naposled sklene, da jutri materi pove vse. Morebiti bode potem vendar še mogoče najti Belico.

Drugi dan je bil lep solnčen dan. Koj pri zajtreku so otroci sklenili, da pojdejo iskat Belico, precej ko se konča šola. Saj nekje je vendarle obtičala nežna živalca! Popoldne so hoteli isto storiti. Vsi so bili prepričani, da bode do večera Belica že doma. Mati je otrokom še povedala v to-

lažbo, da je oče že na vse zgodaj poslal Janeza z doma, da kaj pozve o Belici. Potemtakem se lahko nadejajo, da najdejo živalco. Liza je bila srečna ob tem, kar je slišala. Mislila si je: „Zdaj mi ni treba pravi-
viti ničesar! Vse se poravna kar samo po sebi!“

Ta dan so po vsem Roču iskali izgubljene ovčice, po vseh hišah so vpraševali po njej. Toda Belice le ni bilo nikjer. Nihče je ni videl; ne sledu ne tiru ni bilo po njej. Še nekoliko dni so iskali in popraševali po ovčici. Zastonj! Potem pa je rekel župan, da je že dovolj iskanja; zdaj ne pomaga nič več. Ovčica je kje bedno poginila ali pa je zašla kam predaleč.

Malo dni potem je padel prvi sneg. Padale so tako velike in goste snežinke, da je bil v kratkem času ves vrt globoko pokrit s snegom. Sneg je sezal celo do polovice vrtno ograje. Sicer so se otroci vsako leto zelo veselili prvega snega in so vriskali tem glasneje, čim več ga je padalo.

Letos pa so bili vsi prav molčeči. Ta je kukal skozi to, drugi skozi drugo okno. Vsak je nehote mislil na Belico. Bog ve, kje in kako leži zdaj pod snegom. Gotovo se trudi da bi ga pregazila, toda ne more

ga, pa ga ne more! In z dobro znanim bleketanjem milo kliče, da bi jej kdo pomogel; a ni ga človeka, ni ga, da bi jo rešil... Zvečer se je pridružil še oče ter dejal: Uh, kako je danes mrzla noč! Sneg kar škriplje pod nogami! Če je uboga Belica še kje zunaj in ni še mrtva, to noč mora poginiti. Oh, zakaj sem prinesel ubogo živalco domov!“ — A zdaj je bilo Dragotinčku zadosti: udaril je v glasen jok; a tudi Vinko in Liza se nista mogla premagovati. Zaplakala sta z Dragotinčkom vred. Oče je naglo zapustil sobo, a mati je tolažila otroke, pač kakor je vedela in znala.

Odslej ni župan nikoli več govoril o ovčici. Mati pa je otrokom pravila o lepih božičnih praznikih, če so slučajno zopet jeli žalovati po Belici. Pravila jim je, da je ljubi Jezušček prišel na svet, da bi razveselil, osrečil ljudi. Kmalu bode tukaj Sveti večer, in tedaj bodo razveseljeni tudi oni. Če je pa sočutni Dragotinček o temnih, mrzlih večerih zopet toževal: „Da bi se le Belici ne bilo treba tako tresti in umirati od mraza tam zunaj!“, tedaj ga je mati tolažila: „Glej, ljubi Dragotinček, dobri Bog skrbi tudi za male živali! Morebiti je oskrbel Belici gorko posteljico, da jej ni sile. In četudi Belice ni več pri nas in jej ne mo-

remo postrezati z ničimer več, bodimo vendar zadovoljni: Dobri Bog bode skrbel za njo!“

Vinko je tudi pazno poslušal, ko je mati tako uspešno tolažila Dragotinčka. Tako se je zgodilo, da sta bila brata zopet vesela. Belico sta izročila ljubemu Bogu v oskrbo; sama pa sta vsak dan čimdalje nestrpneje čakala in se vnaprej radovala lepega božičnega večera. Toda Liza le ni mogla biti vesela. Videti je bilo, kakor da deklico nekaj teži. Ponoči se jej je večkrat sanjalo, da vidi Belico na pol sestradano, ležečo zunaj v snegu. In tedaj jo je Belica vselej žalostno pogledala, očitaje jej: „Glej, to si storila — ti!“ Liza se je trepetaje probujala iz takih sanj, in vselej se je potem bridko jokala. Ko je hotela biti z bratom vesela podnevi, pa ni mogla in ni mogla biti! Kajti zmerom in zmerom jej je prihajalo na misel: „Če bi vedela moja brata, da sem vsemu le jaz kriva, oh, kako bi bila huda name! Očetu in materi se Liza kar ni upala več naravnost v oči pogledati, saj jima je zamolčala to, kar bi bila morala priznati! Zdaj si pa ni upala več niti govoriti o Belici, kajti predolgo je bila roditelje varala v tem, češ, da ničesar ne ve o tej reči!

Tako ga Liza ni imela veselega trenutka več na božjem svetu! Vsak dan je prihajala

žalostnejša in bednejša. Bratca sta se jej pač večkrat bližala in jo tolažila: „No, zdaj pa le bodi vesela, Liza! Božič se bliža! Pomisli vendar, kaj nam ljubi Jezušček lahko prinese! Toda Lizi se je ob takih prilikah orosilo oko; na pol jokaje je dejala: „Vesela ne morem biti več, ne, res ne morem, niti o Božiču!“ — To se je zdelo sočutnemu Dragotinčku vendarle prehudo. Tolažilno jej je odgovarjal: „Vidiš, Liza, če se kar nič več ne da storiti, pa prepustimo vse ljubemu Bogu. Potem smo zopet mirni in veseli, če le nimamo kaj slabega na vesti! Tako pravi naša mati! Od nje sem se naučil teh besed!“

A zdaj se je Liza šele prav zajokala! Dragotinčka je jelo biti strah. Kar pobegnil je od sestre, kakor je bil storil že prej Vinko. Tudi on ni mogel prenašati tega, da je bila sestra tako čudna, tako žalostna.

Seveda, tudi materi se je zdelo čudno, da se je Liza tako izpremenila. Večkrat je skrivaj in tiho opazovala otroka. A vprašala ni v tem oziru Lize nikoli.

IV. poglavje.

Kaj daruje ljubi Bog.

Mesec november se je bližal koncu. Snega je padlo še bolj na debelo, mraz pa je postajal hujši od dne do dne. Stara Vrbovka v Stari cerkvi je vlačila posteljno odejo zdaj sem, zdaj tja. Ogreti se ni mogla pod njo. Tudi sobica je bila tako mrzla. Saj so imeli le še tako malo drv doma; a v takem snegu, kdo naj bi šel v gozd nabirat suhljadi? Bilo bi pač zastonj! Kavro so zdaj kuhali le malokdaj, in še takrat so morali zrna drobiti s kamenom. Malin je bil za vselej neraben; a da bi si kupili novega, za to niso imeli novcev. Uboga stara Vrbovka je po pravici veliko tožila in stokala. Stari Vrbovčev Grogga je sedel večinoma na zapečku. Poskušal je tolažiti tožečo ženo ter je obenem pletel nove jerbaške.

Dokler je neprenehoma snežilo in je bil globoki sneg mehak, je moral stari Grogga sam nositi svoje jerbace k sirarju, kajti ko bi bil pošiljal tja otroka — Minko in Pepčka

— bi bila obtičala v snegu. Sneg ni bil skidan, da bi bili lože hodili v breg. Zato je bilo še staremu Grogi težko priti tja gor. Časih se je kar do pasa vdrl v sneg.

Toda zdaj se je bilo nebo ujasnilo. Visoka snežna odeja je bila tako zamrznila, da si lahko stopal po njej, kakor bi hodil po gladki cesti. Celo pod težkimi moškimi stopinjami ni pokal led. Zdaj sta torej otroka lahko šla na pot. Minka se je zavila v ruto, a Pepček si je nasadil na glavo volneno kapo. Potem sta pa šla, vsak nesoč nekaj jerbaščkov v roki. Ko prideta v dobri pol uri h kapelici, Minka položi svoje jerbaščke na tla ter prime Pepčka za roko, da bi stopila v kapelico. Toda Pepček se je zopet kujal. „Ne grem, zdaj ne bom molil, zebe me v roke!“ Tako govoreč, se je z nogami uprl ob tla, da ne bi ga Minka spravila z mesta. Deklica pa ga je vlekla ter ga spominjala na to, kar je bil povedal župnik gospod Anton. Bila je zelo v strahu, kakor bi Pepček mogel pogubiti njej in sebi veliko srečo. Minka najsi je bila še mlada, je vendar vedela iz svoje izkušnje, kaj so težave in nadloge. Zato je bila zmerom vesela, če se jej je nudila prilika, da je mogla poklekniti ter iz srca moliti nebeškega Očeta, ki hoče pomagati vsem siromakom, ki zaupajo vanj. Molitev je Minko

vedno s pridom utešila. — Pepček se je naposled udal, in oba sta stopila v kapelico. Minka je molila potihoma in pobožno. Zdajci se zasliši tožech glas v svečano tihoto. Plaho se obrne Minka k Pepčku ter mu zašepeče: „Ne delaj tako v kapelici, moraš biti miren.“ Prav tako tiho, a jezno jej odgovori Pepček: „Saj ne delam jaz tako, ti delaš!“

V tem hipu se zopet zasliši isti tožeči glas, a močneje. Pepček je venomer zvedavo pogledoval na oltar. Zdajci prime Minko za roko ter jo tako silno potegne iz klopi k oltarju, da je morala za njim. Tu, ob vznožju oltarja, je ležala bela ovčica. Na pol jo je zakrivala preproga na oltarju, pod katero je bila zlezla. Ovčica je trepetala mraza in je tanke nožice razkrečila, kakor bi se ne mogla gibati več od same otrpnjenosti.

„To je ovčica! Zdaj sva vendar dobila darilo, ki se lahko vidi!“ pojasnjuje Pepček.

Minka je zelo začudena gledala živalco. Tudi njej so prišle na misel besede gospoda Antona. Ni mislila družega, nego da je ljubi Bog njej in Pepčku poslal v darilo to ovčico, saj daruje vsakemu pobožno molečemu človeku kaj lepega in dobrega! Samo to ji ni šlo v glavo, da je ovčica bila tako upehana, rekel bi: na pol mrtva. Sklonila se je k živalci ter jo jela gladiti po telesu, češ:

„Ne boj se, ovčica, ne boj se!“ Toda ovčica se je komaj genila in je le zdajpazdaj zopet tožeče zameketala.

„Ovčico morava ponesti domov ter jej dati krompirčka, lačna je ubožica, lačna!“ reče Pepček. Druge nadloge deček ni poznal nego lakot, saj je tudi njega časih silila ta nadloga, da je tožil. „Kaj bi se menil o tem, Pepček? Saj veš, da morava k sirarju!“ ga opomni vestna sestra Minka. „Pa tako same je vendar ne moreva puščati tukaj,“ jo zavrne Pepček in zamišljen pogleda nemirno diha-jočo ovčico. „Zdaj vem nekaj,“ se oglasi Minka po kratkem premisleku. „Tako-le storiva: Ti ostaneš tu pri ovčici, jaz pa stečem sama k sirarju, kolikor morem. Potem se vrnem ter nato poneseva ovčico domov!“

Pepček je bil s tem predlogom zadovoljen, in Minka je takoj stekla z jerbaščki k sirarju. Kakor lahka srnica jo šinila po gladki sneženi cesti v breg.

Pepček je sedel na tla ter zadovoljen opazoval „lepo darilo.“ Ovčica je bila pokrita s tako lepo gosto volno, da si Pepček ni mogel kaj, da ne bi bil ene roke vtaknil v volno. In res se mu je zmrzla roka takoj pogrela v volni. Zato brž vtakne še drugo roko v volno. Zdaj pa se pomakne prav tik ovčice. Njeno telo je bilo zanj kakor majhna

peč. Dasi se je ovčica sama tresla od mraza, je vendar bil njen kožušček za Pepčka izvrstna grelnica.

V pičli pol uri je Minka zopet pritekla v kapelico. Zdaj sta hotela otroka „svoj dar“ vesela spraviti domov k staremu očetu in k stari materi. Toda zastonj sta poskušala ovčico spraviti na noge. Bila je tako slabotna, da se je takoj zopet zgrudila, ko sta jo vzdignila. Vselej je tudi milo zameketala, ko se je zgrudila na tla.

„Nesti jo morava!“ reče Minka. „Toda pretežka je. Moraš mi pomagati Pepček!“ Ob tem je poučila Pepčka, kako naj ovčico prime, da je ne bode bolelo. Tako sta otroka skupno odnesla ovčico. Seveda je šlo nekoliko počasi; kajti bilo je precej nepriročno, nositi v dveh tako težo. Toda ta dar je otroka tako veselil, da nista odnehala, doker nista dospela do rodne koč. Radostno sta pohitela v sobo iznenadit deda ¹ in babico ².

„Dobila sva ovčico, živo ovčico s prav toplo volno!“ zakriči Pepček, že pri vhodu. Ko prideta v sobo, položita ovčico pred strmečega deda na klop. Zdaj začne Minka natančno popisovati, kaj se je prigodilo. Poudarjala je, da se je uresničilo to, kar je pravil

¹ Ded = stari oče.

² Babica = stara mati.

gospod Anton: „Ljubi Bog daruje vsakemu nekaj, če pobožno moli, le da tega ne moremo videti vselej.“

„No, danes pa to lahko vidimo!“ seže Pepček sestri samosvestno v besedo.

Stari oče pogleda svojo ženo, češ: „Kaj praviš ti na to?“ Ona pa je zopet gledala njega; potem pa je dejala:

„No, Groga, zini, zini! Kakó se ti zdi ta stvar?“ — Starček nekoliko pomolči, potem se odreže: H gospodu župniku bode treba iti ter ga vprašati, kako si razlagajmo njegove besede. Pojdem pa kar sam!“ To rekši vstane, si posadi staro kosmato kapo na glavo ter odide v župnišče. Vrbovčev Groga se je kmalu vrnil; a ne sam, nego z župnikom, g. Antonom. Duhovnik pozdravi staro Vrbovko ter jej izpregovori nekoliko tolažilnih besed. Potem sede k utrujeni ovčici ter jo opazuje. Na to pokliče Minko in Pepčka predse ter ju pouči: „Vidita, draga otroka, tako je: Če človek moli, mu Bog daruje veselo, zaupanja polno srce. In to je lep dar in tega daru se oklepajo še drugi dobri darovi. Ta ovčica tukaj pa se je izgubila. Morebiti pripada veliki čredi, ki je že pozno jeseni šla skozi našo vas. Pastir bode že popraševal po njej. Vsekakor je že dolgo, kar se je izgubila, kajti vsa je se-

stradana, skoro mrtva. Morebiti jej niti življenja ne rešimo več. Najprej ji je treba dati nekoliko gorkega mleka; potem bode treba poskusiti, kaj bi še lahko užila.“

Dobri gospod Anton je, to rekši, ovčico malo privzdignil ter jej položil roko pod glavo.

Zdaj izpregovori stari Gropa nekako obupno: „Storiti hočemo, kar se bode dalo. Minka, pojdi in poglej, ali je še kaj mleka pri hiši!“

Toda gospod Anton je branil Minki, da bi šla. Dejal je: „Ne mislim tako! Če vam je prav, vzamem ovčico sabo v župnišče. Saj imam tam dovolj prostora in skrbel bom dobro zanjo

Obema starima se je odvalil velik kamen od srca, ko sta to zaslišala. Kajti hotela nista, da bi ovčica poginila za lakoto; a kje bi jemala piče za bolno živalco, ko niti sama nista imela ničesar?

Zdaj vzame gospod Anton ovčico v naročje ter jo odnese v župnišče. Pepček je dalje časa gledal za njim ter malce — godrnjal. . .

Za nekaj dni je stari Gropa zopet videl, kako je gospod Anton prihajal proti njegovi koči. Začuden reče svoji ženi: „Kaj meniš, zakaj prihaja dobri gospod Anton že zopet k nam?“

„No, morebiti pa je ovčica poginila. Zdaj nam pa prihaja to praviti, da ne bi

morebiti pričakovala od pastirja kaj vinarjev, ker smo našli ovčico.“

Gospod Anton vstopi. Videlo se mu je, da ne prinaša vesele novice. Minka in Pepček sta mu priskakljala nasproti, lepo krščansko ga pozdravivši. Oba je ljubko pobožal, potem je potihoma rekel staremu Grogi: „Prav bi mi bilo, če pošljete otroka nekoliko iz hiše; imam nekaj govoriti z vami!“

Staremu Grogi ni bilo nič kaj lahko pri srcu, ko je zaslišal te besede. Mislil je sam pri sebi: „Ko bi le staro mogel nekoliko odmekniti, da ne bi slišala, ali mi ima gospod Anton povedati kaj neveselega.“ Minki poda kositerno posodo ter reče: „Pojdi s Pepčkom po mleka! Ako bi bilo pa še prezgodaj, počakajta tam pri kmetu; saj je gorko v kravjem hlevu!“

Ko otroka odideta, pomakne gospod Anton svojo stolico bliže k postelji stare Vrbovke ter reče: „Pridite tudi vi nekoliko bliže, Groga, imam obema nekaj povedati, pa jako nerad, ker novica ni prevesela. No: vajin Jože je nekaj naredil.“

Toliko da gospod Anton izpregovori te besede, že jame stara Vrbovka strašno toževati. Zopet in zopet je bridko klicala: „Moj Bog, da sem morala čakati še to! To je bila še moja zadnja nada, da bi se Jože

poboljšal ter se vrnil domov. Tu naj bi nama kaj pomagal na stare dni. In zdaj, slutim, je vsega konec! . . . Morebiti naju zadene še velika sramota zaradi njega . . . In vendar sva pošteno živela do visoke starosti! Kako rada bi potrpela vse, o ničemer ne bi tožila, brez godrnjanja bi še dalje ležala na trdi postelji in vse življenje bi si ne privoščila več požirka kave, če bi le tega ne bilo — z Jožetom! Oh, če le ni sebe in naju pripravil v nesrečo in sramoto!“ —

Tudi stari Gropa je preplašen in pobit sedel na stolu.

„Kaj pa je storil Jože, prosim vas, duhovni oče?“ vpraša naposled Gropa. „Jeli morebiti kaj prav hudega?“

Gospod župnik odgovori, da pravzaprav še sam ne ve, kaj je. Slišal je le, da je Jože, nekaj napravil tam gori nad Cirnikom. Zdaj ima neki opravilo z županom na Roču. Ta ga gotovo dá zapreti.

„Oh, ti moj Bog, torej tam gori se je skazil?“ jame stara mati toževati iznova. „Kako se mu bode godilo! Gotovo ga bodo trdo kaznovali!“

„Ne, ne, mati Vrbovka, ne smete misliti prehudo“, pojasnjuje gospod župnik „Župan na Roču ni le imovit mož, nego tudi izobražen in moder človek. Poznam ga že precej let.

Povedati vama moram, da sem že čestokrat bil v važnih pogovorih ž njim in z njegovo soprogo, ki je jako miločutna in izobražena žena. Mi trije smo se vselej prav dobro umeli, in povem vama po pravici, da me vselej nekaj vleče na Roč, če že dolgo nisem bil tam. Zdaj namerjam zopet v kratkem času iti tja, da vidim, kaj je z Jožetom. Gotovo porečem dobro besedo zanj pri županu.“

Ta namera gospoda župnika je oba stara zelo potolažila, in hvaležna sta bila gospodu župniku zanj. Vendar se je v duši stare Vrbovke še enkrat obudila žalost. Tožeč je rekla: „Če le jaz sama nisem kriva, da je zdaj tako hudo z nama, ker sem toliko tožila in jokala o prav ničnih rečeh! A odslej ne bodem več taka, povem vam, gospod župnik! Kaj mislite, ali ljubi Bog v nebesih vzprejme mojo pokoro in me ne bode kaznoval tako trdo?“

Gospod Anton je tolažil staro ženico ter jo spominjal, naj ostane pri svojem sklepu. Potem je vstal ter obljubil, da zopet pride, kakor hitro se vrne z Roča in lahko kaj več pove o Jožetu.

Vrbovčev Grogga je gospoda župnika spremil do hišnih vrat. Tu ga je vprašal: „Kako pa je z ovčico, gospod župnik? Živi li še ali je morebiti že poginila?“

„Kaj še, poginila ni!“ odgovori gospod Anton veselo. „Polagoma se zopet redi in že skače, da jo je veselje gledati. Pa je tudi krotka živalca, ta ovčica! Prav žal mi jo bo oddati, ko se vrne pastir. Naznanil sem mu, da je ovčica pri meni. Gotovo jo tukaj pusti, dokler se ne vrne v te kraje. A zdaj z Bogom, oče Grog!“

Gospod župnik stisne staremu Grogi roko ter hitro odide; kajti imel je še drugih bolnikov, ki so hrepeneli po njegovi tolažbi in ga nestrpno čakali. Saj je bil dobri gospod Anton znan v vsej Stari cerkvi in še daleč naokrog kot tolažnik ubogih in bolnih ljudi!

V. poglavje.

Na svetí večer.

Prišel je bil dolgo zaželeni svetí večer. Od ranega jutra sta že Vinko in Dragotinček tekala iz sobe v sobo, po stopnicah dol in zopet gor; nikjer jima ni bilo obstanka. Kar strpeti nista mogla od same radovednosti, kaj jima na večer prinese ljubi Jezušček. Vsa razvnetá sta čakala svoje sreče. Zdelo se jima je, da napoči svetí večer prej, ako te-kata semtertja.

Liza je sedela prav tiho v kotu. Bra-toma je komaj odgovarjala, če sta se, vihraje mimo nje, za hipec ustavila pri njej ter jej pravila, kaj vse upata dobiti od ljubega Je-zuščka ta večer. Takega svetega dneva ni Liza bila doživela še nikoli. Kako je sicer v radostnem nemiru in v sladkih nadah čakala svetega večera! Kako jej je bilo sicer srce polno sreče in radosti! Nič lepšega ni bilo zanjo od teh uric, ko je tako pričakovala, in ko so se jej potem hipoma izpolnile želje. Dà, dà, to je bilo lepo, ko je videla ob ža-

rečih svečah, da so se ji izpolnile malone vse želje, ki jih je gojila med letom! Zdaj pa je vsa potrta sedela. Rada bi se bila veselila kakor brata. Toda zdelo se jej je, kakor bi ji težak kamen dušil vsak pojav¹ radosti. Če se je pa silila, odvaliti ta kamen s srca; če se je silila pozabiti vse in se veseliti svetega večera, kakor nekdej: tedaj se ji je zdelo, kakor bi prihajal nekdo, ki jej donša žalostno poročilo: „Glej, našel sem mrtvo Belico in vem, da si jo izgubila in pozabila ti; to bom povedal tudi očetu!“ In tedaj se je Liza še bolj stisnila v kot ter tanko poslušala. Veselja je bilo konec, ni se jej moglo naseliti v srce!

Proti večer sta se Vinko in Dragotinček vendar nekoliko umirila. Spustila sta se na stolček ter si tam skrajno radovedna šepetala na uho.

„Kaj misliš“, pravi Dragotinček, „če bi nama Jezušček prinesel vsakemu lepo žogo? Kako bi se lepo igrala! Morebiti pa Jezušček ne misli na to?“

„Morda, morda“, odgovori Vinko. „Pa veš, meni bi bolj ugajale nove sani. Stare so že pokvarjene in tudi niso dovolj prostorne. Jaz bi si želel takih sani, da bi lahko vsi trije sedeli na njih. Saj mislim,

¹ Pojav radosti = znamenje radosti.

da Liza vendar ne bode vedno tako žalostna in da se bode rada vozila z nama na saneh.“

„Da, pa tudi škatla z lepo poslikanimi deščicami bi mi zelo ugajala“, pripomni Dragotinček. „Sestavljala bi ž njimi hiše, cerkve in drugo. Skoro boljše bi bilo, če bi nam Jezušček prinesel tako škatlo; ali ne?“

„I, seveda!“ odgovori Vinko nekoliko počasno, kajti v tem mu je prišla že druga misel. „Kaj pa, če bi nam ljubi Jezušček prinesel škatlo z različnimi barvami in bi zopet lahko slikali po veliki poli vojake?“

„O! o!“ vzklikne Dragotinček ves razvnet od sladkih nad!

Zdaj stopi mati v sobo. „Otroci“, je dejala ter pomignila s prstom, „luči pri klavirju so prižgane. Pojdimo, da zapojemo pesmico. Kje je Liza?“

V mraku mati ni zapazila, da je Liza sedela v kotu. Tudi brata tega nista vedela. Ni se bila zglasila prav nič. Zdaj pa stopi iz kota, in vsi odidejo v drugo sobo h klavirju. Mati sede h klavirju ter zaigra in zapoje. Vinko in Dragotinček sta po svoje pomagala peti. In ko so v pesmi prišle na vrsto besede:

„O Jezus, tolažitelj naš,
zveseli tožno nam srce!“ —

je zapel Dragotinček ves vesel; videti je bilo, da nima „tožnega srca“. Toda Liza je vedela,

kaj se pravi, „tožno srce“! Požirala je in požirala solze in ni mogla peti dalje. Ko odpojo, mati vstane in reče: „Zdaj ostanite lepo skupaj in mirujte, dokler se ne vrnem.“ Liza pa steče za materjo ter dé z žalostnim glasom:

„Mati, mati, ali vas smem nekaj vprašati?“

Mati potegne deklico v spalnico ter jo vpraša, kaj hoče.

„Mati, mati, povejte mi, ali more ljubi Jezus razveseliti vsa žalostna srca?“ vpraša deklica vsa v skrbeh in v strahu.

„Da, otrok moj, vsa, prav vsa poštena srca!“ odgovori mati. „Izvezeto je le eno srce, tisto, ki daje v sebi prostora kaki krivici, katere se noče iznebiti!“ . . .

Zdaj se Liza glasno zajoče. „Pa saj se hočem iznebiti krivice, da, hočem se! Jaz sem bila takrat Belico vzela s sabo ter jo izgubila in pozabila. Potem pa sem zamolčala vse! Jaz sem kriva, da je od glada in mraza poginila uboga živalca! Mene ne veseli nobena reč več na svetu!“

Mati ganjena prime Lizo za roko ter jej reče tolažilno: Zdaj si izkusila, ljuba Liza, kako nas dela nesrečne krivica, ki jo skrivamo v srcu. To si dobro zapomni in nikoli ne greši več! Zdaj pa, ko si se ske-

sana izpovedala storjene krivice, gotovo pride ljubi Jezušček tudi v tvoje srce. In to srce bode zopet veselo; kajti posebno danes želi ljubi Jezus oveseliti vsa srca! Zdaj si pa oteri solze ter stopi potolažena za bratoma. Kmalu pridem za tabo!

Lizi se je odvalil težak kamen od srca. Čutila se je tako lahko in prosto, da bi bila rada poskočila čez devet gora. Šele zdaj si je bila v svesti: Nocoj je sveti večer! Kaj se utegne še vse zgoditi nocoj! Vse je kipelo v njej od samega veselja. Edina žalna misel jej je vstajala v duši, misel na: Belico! Kje neki leži zdaj živalca poginola za lakoto?

Ko priskaklja Liza k bratoma, se oba jako začudita. Dragotinček pa takoj reče:

„Prav je, da si zopet taka! Vedel sem da bodeš .na sveti večer zopet vesela!“

Zdaj je hotela Liza v živih pogovorih kazati svoje veselje proti bratoma; hotela jima je povedati, da jej zopet vesele nade vstajajo v duši. A komaj je bila začela zgovorno pripovedovati, ko jame krepkeje in krepkeje peti domači zvonec. Dragotinček je bil toli razvnet, da je prebledel: „Tiho, molite: Jezušček gre!“ V tem hipu odpre mati vrata, in morje svetlobe se razlije po

sobi. Otroci šinejo v razsvetljeno stransko sobo. . . .

Tu se je vse naokrog bliskalo in svetilo. Od same čudovite lepote niti ni bilo mogoče spoznati takoj, kaj je bilo vse tukaj. Sredi sobe je stala hoja, polna jasnih, žarečih lučic po vseh vejah. Rožnati angeljčki in svetli ptički so pluli okolo sveč. Rdeče jagode, svetle črešnje, pa zlate hruške in zlata jabolka, vse to je viselo po vejah. Otroci so kar onemeli od samega začudenja ter se radostno gnetli okolo božičnega drevesa. Ali zdajci šine nekaj v sobo ter se zaleti v Lizo, da bi bila skoro pala. Liza zakriči, da je veseli klic izpreletaval ušesa. . . . Resnično: tu je stala — Belica! Živalca je bila debela kakor polh; nagajivo in čvrsto je butala ob Lizo ter si mela glavo ob njeno krilo, obenem veselo meketaje. Vinko in Dragotinček, začuvši znano meketanje, pritečeta k ovčici, skoraj nista mogla umeti, da je vse to res. " Ne mrtva, ne lačna, ne zmrzla, nego živa in vesela je stala Belica pred njima! Otroci bi jo bili malone zadušili, tako strastno so jo objemali.

V tem ugleda Dragotinček še nekaj drugega. „Vinko, Vinko, žoge, žoge; vidiš li, kako srčkane žogice?“ Toda Vinko je bil že skočil na drugo stran Dragotinčku za-

kriči: „Sem pridi, Dragotinček, sem! Glej nove sani! Oj, kako so lepe!“ In ko Dragotinček pohiti k njemu, se oglasi Vinko iznova: „Pa glej tu: škatla z barvami! Glej, glej, koliko čopičev je v njej! In kaj zopet tu: škatla z deščicami, da si bomo ž njimi zidali hiše in cerkve!“ . . .

Liza je še zmerom stiskala in gladila Belico; kajti živalca je bila zanjo najljubši dar. O, kako vesela je bila zopet sedaj! Vse, vse je minilo, kar je mučilo deklico. Vse je bilo zopet dobro. Kako je bilo to mogoče?

Zdajci zagleda Liza dvoje detinskih oči. Odprti sta bili na široko ter sta strmeč zrla v svetlo božično drevo. Saj to je moral biti — Pepček! Liza vstane s tal, kjer je doslej čepela pri Belici — res: tu je stala tudi Minka poleg Pepčka! Strmeč je gledala tudi Minka vse te lepe reči.

Liza stopi k otrokoma. „Si li danes kar nenadoma prišla k meni, Minka?“ vpraša. „Kaj praviš: božično drevo je res lepo, kajpada! Ali si vedela, da pride Jezušček danes k nam?“

„O, ne, ne!“ odgovori Minka boječe in tiho. „Tvoja mati naju je vzela sem. Šele danes je gospod Anton povedal, da je ovčica vaša, in midva sva jo prinesla semkaj.“

„Vidva sta torej prinesla Belico?“ Pa odkod, Minka, odkod? Kje je bila ovčica? Kako li more biti živalca tako zdrava, tako debela?“

V tem hipu pristopi mati županja ter pove Lizi, da bode kasneje zvedela vse. Zdaj pa naj vzame otroka s seboj k mizi pri oknu; ljubi Jezušček se je spomnil tudi njiju! Toda Pepčka ni bilo izlahka spraviti z mesta; kajti tako lepega drevesa s tako krasnimi, svetlimi, čudovitimi rečmi na vejah ni bil videl še nikdar. Kar oči ni mogel obrniti od te krasote. Niti koraka ni šel dalje, dasi je bilo vabilo tako laskavo. Naposled reče Liza:

„Le pojdi, Pepček, tam od mize tudi natanko lahko vidiš božično drevo; potem pa še pogledaš, kaj je tebi prinesel ljubi Jezušček!“

Zdaj se je Pepček vendar udal ter se počasi pomikal dalje, a ne da bi bil pogled obrnil od drevesa. Došedši k mizi, naglo pogleda na njo in na njej zapazi reči, katerih se ne bi bil nadejal nikoli. Na krožniku je ležala medena potica, tolika, da še ni bil videl večje. Okolo potice pa je bilo nagomiljenih vse polno rdečih jabolk, orehov in lešnikov. In zraven vsega tega je ležala torba, v katero si lahko zložil vse, kar se rabi v šoli. In nov abecednik, tablica in pisalo, kar je Pepček že

letos rabil v šoli, vse to je bilo že v torbi! Vrhutega je ležala poleg torbe volnena kamizola, kakršne Pepček še ni bil videl. Odkar je Liza rekla: „To vse je Pepčkovo, je Pepček stal kakor okamenel pri mizi. Sedaj je pogledal Minko, ali res verjame vse to, a sedaj zopet na svoje zaklade.

Minka se pa tudi ni mogla nagledati svojih daril: lepega, gorkega krila in krasne škatle, napolnjene s šivalnimi potrebščinami; zraven škatle pa je bila velika medena potica. A zdajci se deklica prestraši, kajti župan se je bližal z možem, ki je bil stal prej le pri vratih s hlapcem Janezom in z deklo Špelo.

„Le poglej, gotovo ju več ne poznaš!“

Takó reče župan tujemu možu ter zopet odide. Tuji mož pa iztegne roko proti otrokoma.

„Daj mi roko, Minka!“ izpregovori vidno ganjen. Minka sluša, poda mu roko ter hkrati resno pogleda moža.

„Minka, Minka,“ deje zdaj mož z drhtečim glasom, „ne delaj se vendar, kakor bi mi bila tako tuja! Saj imaš prav take oči kakor tvoja rajna mati! Dej, pridi sem, Minka, jaz sem tvoj oče, in zdaj me tako poglej, kakor me je pogledovala — ona, tvoja mati!“

„Midva imava samo starega očeta in staro mater,“ pojasni Pepček, ki je vse videl in slišal.

„Ne, ne, Pepček, resnično vama povem, vidva imata tudi očeta, in to sem jaz!“ odgovori tujec ter prime vsakega otroka za roko. „Uverita se, da je tako. Morata me spoznati. Minka, kaj ne, ti hočeš biti prijazna s svojim očetom? Saj si popolnoma taka, kakršna je bila tvoja mati!“

Mož si je moral zmerom brisati solzne oči.

„Da, hočem, hočem!“ odgovori Minka obupno, „pa saj vas niti ne poznam!“

Župan je doslej nekoliko oddaljen opazoval ta prizor. Zdaj stopi zopet k mizi. „Jože,“ reče resno, „vem še za nekega očeta in za neko mater, ki žalujeta, da ju sin ne pozna več in nima za nju dobre besede, usluge, dasi sta mu njegova otroka zredila tako lepo. Toda danes je sveti večer, danes naj bodo vsi veseli. Pojdi, Jože, ter naprezi vranca pred sani. Svoja otroka popelješ domov; drugo prepuščam tebi!“

„Bog vam plati, tisočerkokrat vam Bog plati, častiti gospod župan!“ vzklikne Jože in komaj zadržuje solze. „Gospod župan bode z mano gotovo zadovoljni, tako gotovo, kakor si želim, da bi mi bil Bog milosten!“

„Dobro, dobro, Jože! Zdaj pa le ročno na delo. To vzemi s sabo na sani!“ Ob teh besedah pokaže na velik zveženj poleg otroške mize. Jože ga zadene na rame ter odide hvaležnega srca.

Zdaj zlože županovi še darila Minkina in Pepčkova, potem se otroka zahvaljuje poslovita. Zmenili so se, da prvo lepo nedeljo spomladi prideta Pepček in Minka zopet k županovim. Potem pa pojdejo tudi Liza in njena brata v Staro cerkev. Hoteli so prej ko mogoče z ovčico vred iti v vas h gospodu Antonu. Radi bi ga bili osebno zahvalili, da je bil tako izvrstno skrbel za Belico. Špela prime vsakega otroka za eno roko ter ju spremi iz hiše, da ju lepo bosa na sani. Mati županja pa še enkrat zakliče za Špelo:

„Špela, dobro povij otroka v odejo na saneh, da ne prezebeta!“

V sobi pa, pod božičnim drevesom je vladalo veselje še dolgo, dolgo. Mnogo veslega vriskanja je bilo slišati ob opazovanju lepih reči, ki so bile razgrnjene pod božičnim drevesom. Največje veselje je vladalo seveda zaradi zopet najdene, veselo meketajoče ovčice.

Dočim je vranec tekel izpred županove hiše, je stopal župnik gospod Anton v

Stari cerkvi po cesti, ki jo je razsvetljevala mesečina. Pot ga je vodila naravnost k Vrbovčevemu Grogu. Zadovoljen se je smehljal, kajti spominjal se je, da je bil pred desetimi dnevi v posetih na Roču. Tu je zvedel, da z Vrbovčevim Jožetom ni bilo tako slabo, kakor si je bil mislil. Jože je bil utekel od svojega gospodarja, ker je bil le-ta pregrdo ravnal ž njim. Jožetov gospodar pa je bil bogat in ugleden mož, kateremu ta Jožetov beg kar nič ni ugajal. Začel je strašno razsajati ter je Jožeta zatožil pri roškem županu. Ta pa je menil, da se s hlapcem ne sme ravnati grdo, bodisi njegov gospodar že kdorkoli. Jožeta ni zadela nobena kazen, nego lahko je šel svojo pot dalje. Toliko je bil zvedel gospod Anton od župana. Sam pa je pravil županu o starih roditeljih Jožetovih ter o njegovih dveh otrocih. Pojasnil mu je, da Jože ni napačen človek, le nekoliko lahkomiseln, in da je le smrt njegove dobre žene kriva, da je mož prišel s pravega tira. Poprosil je župana, naj Jožeta nekoliko potolaži, gotovo bi napravilo to dober vtisk nanj. Župan je gospodu Antonu obljubil, da to stori; županja pa je še dalje pozvedovala po razmerah starega Vrbovčevega Groge in njegovih vnučkov. Tako je prišla vsa stvar na dan.

Naposled gospod Anton pove tudi o ovčici, ki sta jo našla otroka in ki je bila zdaj v njegovi oskrbi. Tako se je zvedelo, čigava je izgubljena ovčica, in da je to — Belica. Župan in županja sta bila zelo vesela. Naprosila sta gospoda župnika, naj pošlje otroka na Roč; sama naj prineseta Belico. To se zgodi na sveti večer, da bodeta tudi onadva deležna božičnega veselja.

Ta naloga je bila za dobrega gospoda Antona v veliko veselje. Toda o božičnem drevesu ni žugnil nikomur, ne starima, ne otrokoma. In prav zdaj se je zadovoljen smehljaj, ko se je spomnil, kako iznenadena bodeta otroka. Ker bi bil rad videl vesele obraze, je že v mraku romal proti koči Vrbovčevega Groge. Toliko da stopi v hišo, mu zakliče stara Vrbovka: „Hvala Bogu, gospod župnik, da prihajate! Vi še potolažite kako žalostno srce! Oh, pomislite: tako je že pozno, in otrok še ni domov! Treba jima bo čez Cirknik. Moj Bog, če se jima pripeti kaka nesreča!“

„Ne, ne, mati!“ odgovori gospod Anton vesel. „Danes vam ni treba več tožiti, danes je dan veselja. Jezušček čuva danes posebno otroke, da se jim ne zgodi kaj slabega. Midva pa porečeva kako, da nama čas lože preide,

dokler otroka ne dospeta. Vi pa tudi pojdite sem k nama, Groga!“

In dočim so med gospodom Antonom in starima tekli živahni pogovori, je Jože dobro gonil vranca. Dirjal je, da se je zdelo, kakor bi sani letele po zraku. Kajti Jožeta je preobdalo veliko hrepenenje, da bi bil že rad doma. Šest let ga ni bilo pod domačo streho. Večkrat je v tem času mislil na dom; a vselej mu je ob tej misli srce polnila velika žalost; kajti spomnil se je umrle Mice in siroččine doma.

Da bi ubežal tem žalostnim spominom, ga je gnalo dalje in dalje po svetu. Toda danes, odkar je videl svoja otroka, se mu je zopet zdelo vse drugače. Hčerka Minka, živa podoba rajne matere, mu je bila pred oči pričarala one srečne dneve, ki jih je prebil ob uzorni svoji ženi in svojih starših v domači hiši. Zdelo se mu je, da kar ne more strpeti, dokler ne vidi zopet domače hiše in staršev.

Zdaj se sani ustavijo pri vrbi. Jože dvigne otroka s sani ter vrže debelo odejo čez vranca. Potem prime z eno roko Minko, z drugo pa Pepčka ter vodi otroka v kočo. Zdajci se Jožetu jame tajati srce. Jokaje steče k materini postelji ter zakliče: „Mati, oče! Ne bodita več huda na-me; odpustita mi vse!“

Vse bodem gotovo rad storil, da bodeta odslej imela kaj boljših dni! Vem, da vam je trda predla prav zaradi mene; a odslej bode bolje — z božjo pomočjo!“

Oče in mati sta se morala jokati samega veselja. Mati pa je jecljala neprenehoma: „Jože, Jože, je-li tudi mogoče! Nikoli ne bi bila verjela, da ti Gospod Bog tako prenovi srce! Hvaliti Ga hočem in Mu biti hvaležna do zadnjega diha!“ Oče pa poda sinu roko ter de: „Tako je prav, Jože! Bodi vse pozabljeno in odpuščeno! Dobrodošel! Zdaj pa nama povej, kako prihajaš do otrok in kako se ti godi!“

Jože je moral najprej podati roko gospodu Antonu, ki je, tiho in veselo se nasmehuje, opazoval vse. Potem je povedal strmečim staršem, da se je že pogodil z županom na Roču, da mu bode služil za hlapca. Sam župan mu je velel zapreči in peljati otroka domov. Ker se mislita Janez in Špela vzeti po novem letu, zato je bila oddati služba hlapčeva. Jože je radosten še dostavil: „In kako ugodna služba vam je to! Kako dober človek je ta župan! O, ti moj Bog, kako blagi mož tolaži človeka! Prav tako govori, kakor bi oče poučeval sina! In potem kako dobro plačilo! A še marsikako obleko dobi hlapec med letom

od županovih. To vem iz Janezovih ust! Jaz sem pa že prosil župana, naj mi nič ne plačuje od moje mezde,¹ da ne bi denar zapravil, namreč naj konec vsakega meseca vam izroča vse. Zdaj vam seveda ne morem prinesiti še ničesar drugega kakor le dobro voljo!“

„Ta je tudi nekaj vredna!“ opomni gospod župnik. „Gospod Bog daj svoj blagoslov! Amen!“

Pepček je že dolgo hodil težko obložen iz kota v kot, ne da bi ga bil kdo opazoval in ne vedoč, kam bi položil svoje zaklade. Zdaj se pa prikrade k ležišču stare matere. Kmalu je pokril polovico postelje s svojimi darili. Ko je Minka to videla, je takoj prihitela ter pokrila drugo polovico postelje s svojimi darili. Tako je gledala glava stare matere kakor izmed kakega izložnega okna.² Začudena je sklenila roke ter ponavljala: „Je-li kaj takega mogoče!“ Zdaj je še Jože prinesel veliki zveženj ter ga razvil. Dve, tri gorke odeje so se odmotale iz njega. Stara Vrbovka se je ob tem toli začudila, da ni mogla izpregovoriti besedice. Sklenila pa je novič roke ter go-

¹ Mezda = plača.

² Izložno (razstavno) okno = okno, v katerem razstavlja trgovec različno blago, katero ima na pródaj.

tovo na tihem zahvaljevala Boga za vse te lepe dari! Izmed odej pa se je prikazalo nekaj trdega. Stari Grogga vzame reč v roko, da vidi, kaj je. Oči se staremu možu zaleskečejo v nepopisni radosti; kajti izpolnila se mu je želja, ki jo je gojil že dolgo. V rokah je namreč imel čisto nov, svetel malin! Z njim je lahko mlel kavo v prah in kahal za ženo kavo, kakršne si je želela že davno.

Tako lepega svetega večera še niso nikoli praznovali pri Vrbovčevem Groggi. Jože je doživel še to veselje, da sta njegova otroka zaupno prišla k njemu. Pepček mu je sedel na eno koleno, Minka pa na drugo. Vsak se je hotel bolj prikupiti očetu; zakaj, ko sta videla, kako rad ima starega očeta in staro mater, se jima je takoj prikupil in nehote sta čutila, da so vsi ena rodbina, da vsi spadajo skupaj!

Naposled se Jože poslovil od vseh ter stopi na plano, da se zopet odpelje na Roč. A vedel je, da se kmalu vrne in da bode lahko vsako nedeljo popoldan hodil v vas k svojcem, saj mu je bil obljubil to sam župan.

Ko je Jože sedel na saneh in se je uprav hotel odpeljati, šine Pepček zopet k njemu ter zakliče: „Oče, počakajte, moram

vam povedati še nekaj!“ Ko se Jože nagne do njega, mu Pepček prav živo zašepeče v uho: „Oče, ko pridete do kapelice, ne pozabite stopiti vanjo ter nekoliko pomoliti. Vedite: Ljubi Bog daruje tam vsakomur nekaj. Izprva sicer ne vidimo te reči, a kasneje pač.“ Pepček si je namreč dobro zapomnil, da so bila vsa bogata današnja darila v nekaki zvezi z ovčico, ki jo je bil s sestrom našel v kapelici. Spominjal se je, kako se je branil stopiti v kapelico; tako ne bi delal nikoli več!

*   *
*   *

Med županovimi na Roču in Grogovimi v Stari cerkvi je nastalo veliko občevanje. Jože je zvest hlapec županov ter hodi vsako nedeljo v Staro cerkev; vselej prinese lep kos belega kruha materi, da ga drobi v kavo. Kava pa gre zdaj stari materi zelo v slast, saj je dobra, prihajajoča iz novega malina. Vrhu dobre kave pa dobiva z Roča marsikak krepčalen grižljaj in požir. Zdravje se jej je zatorej izboljšalo, moči so se jej povrnile. Zdaj že lahko sama gospodinji. S svojim možem Grogo in z vnučkoma sprejema v lepo opravljeni sobi vsako nedeljo sina — Jožeta. Jože je teh sprejemov tako vesel, da se

ves teden veseli, kdaj pojde zopet z Roča k svojcem v Staro cerkev, češ: „Ej, doma je vendar najbolje!“

Časih smeta prihajati k Jožetu na Roč tudi njegova otroka Minka in Pepček. Tedaj pa je vesel dan za vse naše otroške znance. Belica je seveda vselej med njimi; videti je, kakor da bi se udeleževala veselja srečnih otrok. Liza pa pogleda Časih Belico neizrečeno milo, in tedaj si misli vselej: „Oj, kako mi je zopet dobro! Svoj živ dan nečem, da bi mi še kaka krivica težila srce!“

